
Kone Joensuuhun

A fekete

A fekete a titok színe. Az egyetlen szín, amely mögé látni az első pillantásra nem tudunk. Amit csak érezni lehet: a mozdulatlanságba dermedt mozgást.

Ketten ültek az asztalnál. A terem kicsi, alacsony mennyezetű volt, végében söntéssel, pár asztallal szétszórva az előtérben. Mindegyiken egy-egy gyertya égett, így kellemes, kissé titokzatos félhomály töltötte be a teret. A söntésnél teát és üdítőt árultak, a közönség nagy része teát ivott.

Kettejük előtt is egy-egy teáscsésze állt, amit néha feltöltöttek a kora este vásárolt üvegből. Úgy éjfél körül járhatott, azt tervezték, még körülbelül két órát maradnak. Számításaik szerint az üveg addigra ki fog ürülni.

Régóta ismerték egymást. Ha ismerőseik a gyermekkori barátságokról beszélgettek, mindig velük példálóztak. Ezen csak mosolyogtak. Most sem szóltak egymáshoz, inkább hallgatták a zenét, nézték, ahogy a csészeből felszálló gőz — keveredve a cigaretta füstjével — a gyertyafénynél kígyózó vonalakra szakad szét.

Egy harmadik lépett hozzájuk. Vékony, hajlott hátú, tipegős fickó, bal karja begipszelve. Érdekes figura, haja rövid, de kócos, vonásai szétesők. Kopott, kisiskolás zakót viselt. Egy képet tartott a kezében és mosolygott.

Sziasztok! — mondta, s választ sem várva leült közéjük. A képet az asztalra rakta úgy, hogy mindenki jól láthassa. Rossz minőségű, szemcsés, újságból kivágott fénykép. Fekvő férfit ábrázolt furcsán kicsavarodott helyzetben, szemei meredten nézték a földet. Fejétől kissé feljebb pisztoly hevert. Ismeritek? — kérdezte. Nem — válaszolták, és fejüket rázták. Rájuk nézett, s elkomorodott. Andreas Bader — mondta —, az újságok terjeszik róla, hogy öngyilkos lett. Szerintem ez lehetetlen — folytatta — ha valaki fejbőlövi magát, nem feküdhethet ilyen pózban sem ő sem a fegyver. Egészen biztos, hogy megölték. Lehet — válaszolták —, mi nem értünk ehhez. Egészen biztos — motyogta maga elé.

Lassan vége lett az estének, s mi együtt mentünk az éjszakai busz megállójáig. Csábított, menjünk át vele a hídon, a túloldalon van még valami buli. Csípős novemberi szél fúj, az eső is esett, fáradtak voltunk. Vágytunk már a radiátor és az ágy melegére, semmi kedvünk sem volt bulizni. Sziasztok — mondta, s elindult jobbra. Közben a busz is megérkezett.

Mi mindannyian egy faluból származtunk, s egy lakásban laktunk. Lakásunk — harmadik emeleti panel — a tóra nézett, azon túl pedig egy forgalams útra. Télen — különösen nagy fagyok idején — többször ébredtünk hajnalonként éles villanásokra, csattanásokra. A kora reggeli trolibusz-járatoknak még meg kellett küzdeniük a lefagyott vezetékekkel: ez nagy fénnel és zajjal járt. Ilyenkor általában sűrű köd is volt, ami szétszórta a fényt, az első pillanatokban ezért mindez nagyon rejtélyesnek hatott. Fény, és más semmi. Persze, természettudományokon nevelkedett elménk hamarosan átlátta a problémát, bár a kétely mindig megmaradt: mi van akkor, ha mégsem?

Rövid idő alatt sokan odaszoktak hozzánk. Voltak olyanok is, akik átmenetileg be is költöztek. Élveztük a helyzetet: kicsit nehéz volt felvenni a ritmust, de végül sikerült, s utána már minden nagyon könnyen ment. Házunk közelében volt egy non-stop áruház, így nem volt gond, ha elfogyott az ital, a legtöbb esetben akadt olyan, aki lement feltölteni a készletet. Kiültünk a konyhába; ittunk és beszélgettünk. Sokszor reggelig. És reggelire csináltunk lecsót és teát.

A szavak nehezen tárják fel a múltat. Betörni velük igen, azt lehet, de ezzel még nem jutunk el a titokhoz. Csak megérinteni, felbolygatni lehet velük; mássá: sérülékenyebbé tenni a megfagyott emlékeket. Lehet-e, érdemes-e mozgásba hozni őket, s legalább egyszer újrajátszani a történetet?

Emlékszel arra az estére, amikor nagyon sok ember jött össze nálunk? Iskolabál volt, több régi barátunk is eljött a falunkból. Tudod, ez az az este volt, mikor bent a téren, a templom mellett bohóckodtál. Lógott rajtad a nadrág, s az elmaradhatatlan kurta ujjú zakódat viselted. A hajad már kinőtt addigra, s copfba kötötted. Leültél egy padra, szembe velünk és beszéltél nem akartad befejezni. Mi pedig nevettünk rajtad, s magunkon, nem tudtuk abbahagyni.

Emlékszel erre az estére? Nagyon hosszú mulatság volt. És a hajnali megérkezé-
sedre? (Mindig meg tudtál érkezni!) Az ágyakon már nem volt hely, a padlón is sokan
feküdtek. Addig próbálkoztál, míg csináltál magadnak egy kis zugot, s elégedetten
elaludtál. Reggel pedig csak ennyit mondtál mosolyogva: „Istenem, megizzadtam.”

Szeptemberben új lakásba költöztünk és egyre többen jártak fel hozzánk.

Arra emlékszel-e, amikor egy nagyon hosszú utazásról tértél vissza? Eltűntél, nem
voltál itthon több, mint egy hónapig. Akik régebben ismertek mondták, hogy ilyen
vagy: elmész kiszellőztetni a fejed. Váratlanul érkezted meg, ahogy szoktál, éppen buli
volt a kollégiumban. Büdösen, piszkosan, fáradtan, de boldogan. Megünnepeztük
visszaérkezésed: gyorsan berúgtál; kevés volt a pénzöd külföldön, elszoktál a piától.
Ha egy országba nem engedtek be, továbbálltál egy másikba. És ez így volt rendjén.
Bejártad egész Európát, csak azt sajnáltad, hogy Franciaországba nem engedtek be.
Nem volt szerencséd. Pedig Párizst látni akartad, ugye?

Kezdtünk egyre többet találkozni. Sokat meséltél arról, hogy mit jelent neked a
szabadság, és mit éreztél akkor, mikor elvittek a rendőrök. Mit éreztél a börtönben. És
utána. Később pedig az álmaidról, a terveidről.

Emlékszem, egyszer én is elmondtam egy álmomat, talán pont akkor, mikor te
meséltél a börtönről. Az utcán üldözött egy ember, bemenekültem egy házba, ő pedig
utánam. Csupasz szobában találtam magam, nem volt ablaka, mégis világos volt. Az
ajtón kívül csak egy nyílást láttam a szemközti falon, közvetlen a padló fölött. A szoba
közepén álltam, hátranéztem. Üldözőm épp akkor lépte át a küszöböt. Gyorsan
visszafordultam és rohantam tovább, ám legnagyobb rémületemre a padló fölötti nyílás
eltűnt, nyoma sem maradt.

Az idő telt, mi egyik lakásból a másikba költöztünk. Mindig utánunk jöttél, s ezért
úgy tűnt, mintha semmi sem változott volna. Általában akkor jöttél, ha nem várt senki.
Megjöttél, aludtál, felkeltél, elmentél. Néha írtál. Ilyenkor vibrált a levegő, egymás
után szedted le a polcra a könyveket: kerested neveid. Majd elrohantál azzal, hogy
dolgod van. Később ismét megjelentél.

Az álmok lassan előbújnak, sorban, egymás után. Az öregember a biciklivel, hosszú, fehér szakállal és hajjal, aki felvett, s beszélgetett veled. Azt mondta: most még nem visz el, lerak, még maradnod kell. A holló az égen, és a falevél a szélben.

Az erdő, ahová be kellett mennünk, az akaratpróba. Te tovább bírtad, nekem vissza kellett fordulnom. Később, mikor kijöttél, nem szóltál semmit, nem is kellett. Az arcodon a tűz mutatta a találkozást.

És arra emlékszel-e, hogy lekísértelek? Arról beszéltünk, hogy a következő héten rendbe tesszük a dolgokat. A terveid szerint, pont úgy, ahogy akarod: abba nem fog senki beleszólni. Elkezdjük, most már tényleg elkezdjük.

Talán ekkor talákoztunk utoljára. Elmentél, de még visszafordultál és mosolyogva integetté.

Pár nap múlva jött valaki, s mondta: látott az öregemberrel kerékpáron. Néha hátrafordult, mondott pár szót, te válaszoltál. Veletek volt a holló is: sodródott a szélben.

Látott benneteket, de ti eltűntetek a félhomályban. Megpróbált utánatok menni, de elvesztette a nyomokat. Eljött hozzánk, s elmondta, hogy találkozta egy öregemberrel, beszélgettetek, és ő elvesztette a nyomokat. Az öreggel, aki sose hagyott egyedül lenni.

Egyszer talán még talákoztunk. Negyven nap múlva.

A lovak nekilendültek. Pattanásig feszült inak, véres, kidagadt szemek, ordibáló kocsis. Tűző nap, veríték, legyek. Centiméterről centiméterre hódították el az utat a homoktól. A kocsis mellett egy gyerek ült. Szemei könnyelábadtak, egész testét rázta a zokogás... Ilyet még soha nem látott. Félt. Magát féltette.

A fekete a titok színe. A fekete. A színhiány.

fordította:

Pankovics M. Paula